

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 15.10.2010
KOM(2010) 562 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE MU VÝBORU**

**o vykonávaní stratégie Spoločenstva pre dioxíny, furány a polychlórované bifenylly
[KOM(2001) 593] – tretia správa o pokroku**

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o vykonávaní stratégie Spoločenstva pre dioxíny, furány a polychlórované bifenyle [KOM(2001) 593] – tretia správa o pokroku

1. Súvislosti

Dioxíny, furány a polychlórované bifenyle patria do skupiny toxických a stabilných chemických látok, ktoré ovplyvňujú ľudské zdravie a životné prostredie. Ak raz tieto organické znečisťujúce látky uniknú do životného prostredia, pretrvávajú v pôde, vodách a v atmosfére celé desaťročia a ešte dlhý čas po zastavení ich unikania vyvolávajú obavy. Tieto znečisťujúce látky poškodzujú imunitný systém, nervovú sústavu, endokrinnú sústavu a reprodukčné funkcie a existuje podozrenie, že spôsobujú rakovinu. Najviac sú ich vplyvu vystavené ľudské plody a novorodenci. Verejnosť, politici a vedci sa značne obávajú negatívnych vplyvov na ľudské zdravie a životné prostredie, ktoré spôsobuje dlhodobá expozícia aj veľmi malým množstvám týchto chemických látok.

Všeobecné zníženie úniku dioxínu, furánu a PCB do životného prostredia, ako aj zníženie expozície ľudí týmito látkami sa dosiahlo predovšetkým vďaka komplexnému regulovaniu zdrojov priemyselných emisií a pomocou stratégií zameraných na zníženie prítomnosti týchto látok v krmive a v potravinách. Od roku 1990 do roku 2007 sa priemyselné emisie novovytvorených dioxínov, furánov a PCB v Európskej únii znížili o 80 %¹. Medzi hlavné zdroje emisií patrí spaľovanie v domácnostiach, ktoré sa na celkových emisiách podieľa 22 %², zatiaľ čo zvyšok únikov pochádza z rôznych priemyselných a nepriemyselných zdrojov. Ďalšie znížovanie si vyžaduje lepšiu analýzu miestnych zdrojov. Ukazuje sa, že tieto otázky sa riešia úspešnejšie opatreniami na regionálnej a/alebo vnútroštátnej úrovni.

Aby sa znížil príjem uvedených látok ľudským organizmom, je dôležité znížiť ich objem v celom potravinovom reťazci, keďže konzumovanie jedla je pre ľudí najvýznamnejším zdrojom expozície. Napríklad dioxíny vypúšťané do ovzdušia sa môžu zachytiť pôde a na rastlinách alebo vo vode. Potom sa môžu ako súčasť potravy dostať do tela zvierat a rýb, kde sa zhromažďujú a takto môžu vstúpiť do potravinového reťazca. Opatrenia na zníženie expozície dioxínom, furánom a PCB sa preto musia prijať nielen v oblasti životného prostredia, ale aj v prípade krmív a potravín.

S cieľom riešiť obavy v oblasti zdravia a životného prostredia spôsobené týmito znečisťujúcimi látkami Komisia prijala v roku 2001 oznámenie Rade, Európskemu parlamentu a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, v ktorom sa stanovila stratégia Spoločenstva pre dioxíny, furány a PCB³ (stratégia pre dioxíny). Stratégia pre dioxíny sa skladá z dvoch častí: Jedna časť obsahuje opatrenia na zníženie prítomnosti dioxínov, furánov a PCB v životnom prostredí a druhá obsahuje opatrenia na zníženie ich prítomnosti v krmive a potravinách. Rada pre životné prostredie schválila stratégiu Komisie pre dioxíny vo všetkých bodoch a požiadala Komisiu, aby podala správu o jej vykonávaní.

¹ Podávanie správ Programu spolupráce pre monitorovanie a vyhodnocovanie diaľkového šírenia látok znečisťujúcich ovzdušie v Európe (EMEP) v rámci Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov.

² <http://ec.europa.eu/environment/dioxin/pdf/brochure09.pdf>.

³ KOM(2001)593 v konečnom znení, 24. október 2001.

Prvú správu o pokroku, ktorá sa vzťahuje na roky 2002-2003 predložila Komisia 13. apríla 2004⁴ a druhú správu o pokroku vzťahujúcu sa na roky 2004-2006 predložila 10. apríla 2007⁵. Toto oznámenie je tretou správou o pokroku zhŕňajúcou činnosti, ktoré Komisia vykonala v rokoch 2007 – 2009 v príslušných oblastiach.

2. Činnosti vykonané na zníženie dioxínov a PCB v oblasti životného prostredia.

2.1. Príspevok na mnohostranné environmentálne dohody a ich vykonávanie.

Nariadenie (ES) 850/2004⁶ o perzistentných organických znečisťujúcich látkach (ďalej len „nariadenie“) sa prijalo v apríli 2004 s cieľom vykonávať v Európskej únii Štokholmský dohovor (ďalej len „dohovor“) a Dohovor o perzistentných organických znečisťujúcich látkach z roku 1998 v rámci Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov. Nariadenie obsahuje ustanovenia o výrobe, uvádzaní na trh a používaní chemických látok, riadení zásob a nakladaní s odpadmi, ako aj opatrenia na zníženie neúmyselného úniku perzistentných organických znečisťujúcich látok. Členské štáty musia navyše zostavovať inventúrne súpisy emisií neúmyselne vyprodukovaných perzistentných organických znečisťujúcich látok, národné realizačné plány ako aj mechanizmy na monitorovanie a výmenu informácií.

Dohovor o perzistentných organických znečisťujúcich látkach sa zmenil a doplnil v decembri 2009 na 27. zasadnutí Výkonného výboru pre Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov (CLRTAP). Zavedené zmeny a doplnenia zahŕňajú ďalšie požiadavky týkajúce sa zníženia dioxínov, furánov a PCB prostredníctvom stanovenia hodnôt na emisné limity napríklad spaľovní odpadov, spekácií zariadení a sekundárnych oceliarní. Je vhodné poznamenať, že na tieto zmeny a doplnenia sa v značnom rozsahu vzťahujú existujúce právne predpisy EÚ. Pozitívne účinky týchto zmien a doplnení sa dajú očakávať najmä od strán mimo EÚ a ich ratifikácia je preto zásadná, ak majú byť v regióne EHK OSN dosiahnuté ďalšie zníženia.

V článku 12 nariadenia sa vyžaduje, aby členské štáty každý rok predkladali správy o skutočnom objeme výroby a používaní perzistentných organických znečisťujúcich látok a každé tri roky o vykonávaní ostatných ustanovení nariadenia. Komisia je povinná spracovať správy a začleniť ich spolu s informáciami získanými z Európskeho registra emisií znečisťujúcich látok (EPER)⁷, Európskeho registra uvoľňovania a prenosov znečisťujúcich látok (E-PRTR)⁸ a z inventúry emisií Programu spolupráce pre monitorovanie a vyhodnocovanie diaľkového šírenia látok znečisťujúcich ovzdušie v Európe (EMEP)⁹ do súhrnnej správy. Prvú súhrnnú správu dokončila zmluvná strana v mene Komisie v roku 2009¹⁰ a vychádzala z trojročných správ za roky 2004 – 2006 a z výročných správ za roky 2006 – 2008. Zhrnutie súhrnnej správy a diskusia o dosiahnutom pokroku pri plnení

⁴ KOM(2001)240 v konečnom znení

⁵ KOM(2007)396 v konečnom znení

⁶ Ú. v. EÚ L 229, 29.6.2004, s. 5.

⁷ EPER (Európsky register emisií znečisťujúcich látok) bol vytvorený na základe rozhodnutia Komisie 2000/479/ES.

⁸ E-PRTR (Európsky register únikov a prenosov znečisťujúcich látok) bol vytvorený na základe nariadenia (ES) 166/2006.

⁹ EMEP (Program spolupráce pre monitorovanie a vyhodnocovanie diaľkového šírenia látok znečisťujúcich ovzdušie v Európe).

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/pops/index_en.htm. Zmluvná strana, ktorá vypracovala túto správu, nesie zodpovednosť za jej obsah.

vykonávacieho plánu Spoločenstva (CIP)¹¹ do konca roka 2009 je zahrnuté do nedávnej správy Komisie Európskemu parlamentu a Rade¹². Hlavnými závermi správy sú:

- Pokiaľ ide o úmyselne vyprodukované perzistentné organické znečisťujúce látky, požiadavky nariadenia sa z veľkej časti splnili. Výroba, uvádzanie na trh a používanie sa postupne vyradili a vypracovali sa inventárne súpisky skladových zásob.
- Vypracovanie národných realizačných plánov podľa požiadaviek Dohovoru a súvisiaceho zriadenia národných akčných plánov týkajúcich sa opatrení na identifikáciu, popis a minimalizovanie celkovej miery únikov neúmyselne vyprodukovaných perzistentných organických znečisťujúcich látok ešte nie je dokončené a mnoho členských štátov s ním ani nezačalo. Len devätnásť členských štátov vypracovalo národné realizačné plány a súvisiace národné akčné plány, ktoré predložili Sekretariátu dohovoru.
- Zároveň sa vo väčšine členských štátov zaviedlo monitorovanie PCDD/F a PCB látok v životnom prostredí. Neexistuje však žiadna databáza na úrovni EÚ, ktorá by umožňovala vyhodnotiť dlhodobý vývoj v oblasti životného prostredia, ani dostatok informácií od členských štátov na vyhodnotenie účinnosti politiky na úrovni EÚ. Je nevyhnutný komplexnejší a podrobnejší súhrn porovnateľných údajov monitorovania na úrovni EÚ a vytvorenie spoločného informačného systému.

Komisia poskytla sekretariátu Štokholmského dohovoru finančnú pomoc týkajúcu sa perzistentných organických znečisťujúcich látok na ďalšie spracovanie štandardizovaného nástroja na identifikáciu a kvantifikáciu úniku dioxínov a furánov (ďalej len „nástroj“). Tento nástroj umožňuje identifikovať zdroje neúmyselne uniknutých perzistentných organických znečisťujúcich látok (PCDD/F, PCB a hexachlórbenzénu) a kvantifikovať ich emisie.

V rámci Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov sa pripravuje nové zásadné posúdenie vplyvu týkajúce sa významu presunu perzistentných organických znečisťujúcich látok vrátane dioxínov, furánov a PCB, ktoré presahuje hranice štátov a kontinentov. Toto úsilie vyvíja EÚ (Európska komisia) spolu s USA (Agentúrou Spojených štátov na ochranu životného prostredia) v rámci osobitnej skupiny pre hemisférický prenos znečistenia ovzdušia. Hodnotenie 2010 sa zameriava na poskytnutie solídnej vedeckej základne pre prípadnú budúcu politiku, ktorá by sa zaoberala touto skupinou globálneho znečistenia v rámci Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov, UNEP a na vnútroštátnej úrovni. Osobitná skupina skonštatovala, že množstvo medzikontinentálneho prenosu je malé, ale aj tak významné a že kontaminácia perzistentnými organickými znečisťujúcimi látkami v nenarušených oblastiach, ako napríklad v oblasti polárnej, je spôsobená prenosom znečistenia z iných oblastí.

2.2. Vývoj v oblasti environmentálnej politiky EÚ v súvislosti s dioxínmi, furánmi a polychlórovanými bifenyli.

Priemyselné emisie

¹¹ SEK(2007) 341

¹² KOM(2010)514: Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o uplatňovaní nariadenia (ES) č. 850/2004 o perzistentných organických znečisťujúcich látkach v súlade s článkom 12 ods. 6 uvedeného nariadenia.

Pokiaľ ide o oblasť priemyselných emisií Komisia predstavila v decembri 2007 návrh na smernicu o priemyselných emisiách (IED)¹³, ktorá spája smernicu o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia 2008/1/EC¹⁴ a šesť smerníc sektorového charakteru o priemyselných emisiách do jedného jasného a koherentného legislatívneho nástroja. Nadobudnutie účinnosti smernice o priemyselných emisiách (IED) sa očakáva na konci roka 2010 a začiatok jej vykonávania členskými štátmi od konca roka 2012. Tieto revidované právne predpisy budú predstavovať významný prínos v oblasti životného prostredia a ľudského zdravia tým, že sa v EÚ znížia priemyselné emisie vrátane emisií dioxínov. Dosiahne sa to predovšetkým prostredníctvom lepšieho uplatňovania najlepších dostupných techník (BAT) pri predchádzaní vzniku emisií a ich regulácii. Podmienky na povolenie priemyselných zariadení sa budú musieť zakladať na záveroch najlepších dostupných techník odvodených z referenčných dokumentov najlepších dostupných techník (BREF) a ktoré Komisia prijme po dohode s členskými štátmi.

Práca na identifikovaní a aktualizovaní najlepších dostupných techník na účely priemyselných činností, na ktoré sa vzťahuje smernica o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (ďalej len „smernica IPPC“) pokračuje. V procese úpravy referenčných dokumentov najlepších dostupných techník s cieľom aktualizovať ich na základe najnovších informácií týkajúcich sa najlepších dostupných techník sa osobitne zdôraznilo komplexné pokrytie techník na zabránenie vzniku emisií perzistentných organických znečisťujúcich látok a na ich reguláciu. Predovšetkým výmena informácií na úpravu referenčných dokumentov najlepších dostupných techník v odvetviach ako sú výroba železa a ocele, výroba cementu, vápna a oxidu horečnatého a v odvetví neželezných kovov sa nazbieralo mnoho nových informácií týkajúcich sa zamedzenia unikaniu perzistentných organických znečisťujúcich látok a ich regulácie, a to najmä PCDD/F do životného prostredia. Vedie to k novým alebo aktualizovaným záverom týkajúcich sa najlepších dostupných techník, pričom sa podporujú vylepšené postupy a prísnejšie úrovne emisií uvedených znečisťujúcich látok, ktoré súvisia s najlepšími dostupnými technikami.

V dôsledku úspešnej politiky znižovania priemyselných emisií sa za posledné desaťročia zvýšil relatívny podiel *domácich zdrojov k celkovému množstvu dioxínov*. Komisia iniciovala informačnú výmenu¹⁵ s cieľom pomáhať členským štátom pri ich snahe znížiť emisie dioxínu a zabezpečiť, aby sa v celej EÚ zdieľali vedomosti a šírilo sa povedomie o tejto problematike.

Emisie, ktoré sa dostávajú do vody

Ako sa vyžaduje v článku 16 ods. 4 rámcovej smernice (2000/60/ES) Komisia v súčasnosti posudzuje zoznam prioritných látok v prílohe X k smernici, t.j. zoznam látok, ktoré predstavujú výrazné riziko pre vodné prostredie alebo prostredníctvom vodného prostredia. Tieto látky by mali byť predmetom opatrení zameraných na postupné obmedzenie a v prípade prioritných nebezpečných látok by mali byť predmetom opatrení zameraných na zastavenie alebo postupné vyradovanie emisií. V článku 8 smernice 2008/105/ES o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky sa vyžaduje, aby sa preskúmali medzi inými aj látky uvedené v prílohe III uvedenej smernice. Tieto látky zahŕňajú dioxíny a PCB, ktoré sa preto skúmajú s cieľom zistiť, či by sa mali zaradiť na zoznam prioritných látok, ktoré Komisia navrhne začiatkom roku 2011.

¹³ KOM(2007) 844 v konečnom znení

¹⁴ Ú. v. EÚ L24, 29.1.2008, s. 8.

¹⁵ <http://ec.europa.eu/environment/dioxin/pdf/report09.pdf>,
<http://ec.europa.eu/environment/dioxin/pdf/brochure09.pdf>

Emisie, ktoré sa dostávajú do pôdy

Dioxíny, furány a polychlórované bifenyly v pôde môžu dostať do potravín a potravinového reťazca a kontaminovať vodu. V súčasnosti v práve EÚ neexistuje ustanovenie, podľa ktorého by sa vyžadovala identifikácia oblastí kontaminovaných týmito látkami.

Podľa šiesteho environmentálneho akčného programu Komisia v roku 2006 prijala tematickú stratégiu na ochranu pôdy vrátane návrhu na rámcovú smernicu o pôde. Návrh je okrem iného v súlade s viacstupňovitým postupom zameraný na identifikáciu oblastí v EÚ, ktoré sú kontaminované príslušnými nebezpečnými látkami vrátane dioxínov, furánov a polychlórovaných bifenylov. Po identifikovaní členské štáty musia zabezpečiť sanáciu týchto kontaminovaných oblastí v súlade so sanačnou stratégiou ustanovenou na vnútroštátnej úrovni. Návrh sa v rámci legislatívneho postupu v súčasnosti pozastavil. V prípade absencie takejto smernice, nebude v EÚ existovať povinnosť identifikácie a sanácie oblastí kontaminovaných nebezpečnými látkami vrátane dioxínov, furánov a polychlórovaných bifenylov.

Zneškodnenie PCB a PCT

Podľa smernice 96/59/ES¹⁶ o zneškodnení polychlórovaných bifenylov a polychlórovaných terfenylov členské štáty pokračujú v úsilí zneškodniť PCB a vybavenie kontaminované PCB. Komisia overí po uplynutí termínu vykonávanie tohto ustanovenia a vypracuje správu.

3. Činnosti vykonané na zníženie prítomnosti dioxínov a PCB v krmive a potrave.

3.1. Integrovaný prístup k právnym predpisom o krmivách a potravinách s cieľom znížiť prítomnosť dioxínov, furánov a PCB v rámci celého potravinového reťazca.

Právne predpisy, ktoré stanovujú maximálne a akčné hodnoty dioxínov a furánov v krmive a potravinách, existujú od roku 2002 a predpisy stanovujúce hodnoty dioxínov, furánov a dioxínom podobných PCB existujú od roku 2006.¹⁷

Súčasná akčná a maximálne hodnoty sa stanovujú pomocou faktorov toxickej ekvivalencie (TEF), ktorú stanovila Svetová zdravotnícka organizácia v roku 1998. Po tom, ako svetová zdravotnícka organizácia preskúmala v roku 2005 faktory toxickej ekvivalencie dioxínov a dioxínom podobných bifenylov (PCB), sa v roku 2007 začali skúmať súčasné maximálne hodnoty dioxínov a dioxínom podobných bifenylov (PCB) v krmivách a potravinách. V tomto prehľade sa musia zohľadniť nielen zmeny vyplývajúce z použitia hodnôt nových faktorov toxickej ekvivalencie, ale takisto nové vedomosti, pokiaľ ide o výskyt dioxínov, furánov a dioxínom podobných PCB v krmivách a potravinách a dosiahnuté zníženie prítomnosti týchto látok v krmivách a potravinách.

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) zozbieral pre tento prehľad všetky dostupné údaje týkajúce sa výskytu uvedených látok, pričom použil nové hodnoty faktorov toxickej

¹⁶ Ú. v. EÚ L 243, 24.9.1996, s. 31.

¹⁷ V prípade krmiva: Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2002/32/ES o nežiaducich látkach v krmivách pre zvieratá, zmenená a doplnená smernicou Komisie 2006/13/ES z 3. februára 2006 pokiaľ ide o dioxín a dioxínu podobné PCB (Ú. v. EÚ L 32, 4.2.2006, s. 44)

V prípade potravy: Nariadenie Komisie (ES) č. 1881/2006 z 19. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách (Ú. v. EÚ L 364, 20.12.2006, s. 5) a odporúčanie Komisie 2006/88/ES zo 6. februára 2006 o znížení prítomnosti dioxínov, furánov a polychlórovaných bifenylov (PCB) v krmivách a potravinách (Ú. v. EÚ L 42, 14.2.2006, s. 26).

ekvivalencie z roku 2005 a porovnal ich s údajmi z roku 1998. Uvedené údaje sú dostupné v správe „Výsledky monitorovania dioxínových hodnôt v potravinách a krmive.“¹⁸ Údaje, ktoré obsahuje táto správa, predstavujú základ pre diskusiu s expertmi z členských štátov v rámci výboru expertov „perzistentné organické znečisťujúce látky (POP) v potravinách“ pracovnej skupiny Stáleho výboru pre potravinový reťazec a zdravie zvierat, oddelenia toxikologickej bezpečnosti potravinového reťazca. Očakáva sa, že diskusie o nových maximálnych a akčných hodnotách sa ukončia do konca roka 2010.

Ukázalo sa však, že nie je možné vykonať presnú analýzu trendu na základe dostupných údajov a odporúča sa vykonávať nepretržité testovanie dostatočného množstva vzoriek v každej skupine potravín a krmív v rámci Európskej únie s cieľom zabezpečiť presné vyhodnotenie vplyvu prítomnosti dioxínov a dioxínom podobných PCB a vykonať spoľahlivé posúdenie expozície.

Komisia spolu s Európskym úradom pre bezpečnosť potravín (EFSA) už podnikli iniciatívy na zlepšenie zberu údajov a podávania správ. EFSA vytvoril spoločný formát podávania správ v prípade dioxínov a PCB¹⁹.

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín vypracoval hodnotenie rizík spojených s PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, v súvislosti s ich prítomnosťou v krmivách a potravinách a ich vplyvom na verejné zdravie a zdravie zvierat²⁰. Vzhľadom na rôzne zdroje kontaminácie, rôznych miest pôvodu krmív a potravín ako aj rôznych výrobných metód a okolností, jednoznačný vzťah medzi prítomnosťou PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, dioxínmi a dioxínom podobnými PCB (DL-PCB) sa zisťuje len príležitostne v osobitne presne vymedzených prípadoch kontaminácie alebo v geograficky vymedzených oblastiach.

Krmivá a potraviny, ktoré obsahujú veľa PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, väčšinou takisto obsahujú vysoké hodnoty PCB, ktoré sú podobné dioxínom, dioxínov a furánov. V týchto podmienkach existujúce opatrenia riadenia rizík na zníženie prítomnosti PCB, ktoré sú podobné dioxínom a dioxínov a furánov v krmivách a potravinách pravdepodobne takisto ochráni aj zvieratá a spotrebiteľov pred zvýšenou expozíciou PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom.

Avšak v osobitných situáciách ako je kontaminácia zmesami menej chlórovaných PCB, kde by mohli byť hodnoty PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, príliš vysoké, ale hodnoty dioxínov, furánov a PCB príliš nízke, opatrenia na zníženie prítomnosti dioxínov, furánov a PCB, ktoré sú dioxínom podobné, nezabezpečia ochranu obyvateľstva pred potravou s vysokými hodnotami PCB, ktoré dioxínom nie sú podobné.

Preto EFSA odporučil nepretržité úsilie pri znižovaní hodnoty PCB, ktoré dioxínom nie sú podobné, v krmivách a potravinách.

Pri zohľadňovaní záverov tohto hodnotenia rizík sa iniciovali diskusie o stanovení regulačných hodnôt pre PCB v krmivách a potravinách, ktoré nie sú podobné dioxínom. Experti z členských štátov sa už zhodli na stanovení maximálnych hodnôt PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, na základe súčtu 6 ukazovateľov PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom

¹⁸ Európsky úrad pre bezpečnosť potravín; Výsledky monitorovania dioxínových hodnôt v potravinách a v krmive. EFSA Journal 2010, 8(3):1385 [35 pp.]. doi:10.2903/j.efsa.2010.1385. K dispozícii na internetovej stránke:

<http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/1385.pdf>

¹⁹ <http://www.efsa.europa.eu/en/datexdata/docs/ReportingFormatDioxinPCBs.xls>

²⁰ <http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/284.pdf>

(PCB 28, 52, 101, 138, 153 a 180) podľa posledných údajov výskytu. EFSA zozbieral a spracoval existujúce údaje týkajúce sa výskytu PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, v krmive a potravinách. Očakáva sa, že diskusie o nových maximálnych a akčných hodnotách PCB, ktoré nie sú podobné dioxínom, sa ukončia do konca roka 2010.

3.2. Riadenie závažného incidentu kontaminácie, ktorého súčasťou sú dioxíny a PCB.

V decembri v roku 2008 sa počas bežného monitorovania potravinového reťazca s cieľom zistiť rozsah kontaminantov v bravčovom mäse z Írska našli zvýšené hodnoty polychlórovaných bifenylov (PCB). Vzhľadom na to, že uvedené PCB hodnoty môžu byť ukazovateľom neprijateľnej dioxínovej kontaminácie začali ihneď ďalšie zisťovania s cieľom určiť obsah dioxínov a identifikovať prípadný zdroj kontaminácie. Analytické výsledky potvrdili prítomnosť vysokých dávok dioxínov v bravčovom mäse.

Za zdroj sa určilo použitie kontaminovaných odrobiniek vyrobených z pekárenského odpadu. Kontamináciu spôsobil priamy postup zahrievania, pri ktorom sa spaliny dostali do priameho kontaktu s materiálom, ktorý sa mal vysušiť. Použité palivo bolo zjavne kontaminované transformátorovým olejom PCB, čo malo po procese spaľovania za následok vysoké hodnoty dioxínov v spalinách, ktoré sa usadili na vysúšanom materiáli.

Od členských štátov sa žiadalo, aby na základe existujúcich právnych nástrojov stanovili monitorovací systém pre podniky na výrobu krmív a potravín, ktoré využívajú priame zahrievanie a uplatnili príslušné regulácie.

4. Výskumné činnosti

S cieľom vyplniť súčasné medzery v poznatkoch sa problematika dioxínov, furánov a PCB spolu s inými látkami rieši prostredníctvom množstva výskumných projektov, ktoré sú financované v rámci šiesteho a siedmeho rámcového programu pre výskum zameraný na expozíciu, biomonitorovanie, účinky na zdravie a zlepšenie toxikologického posúdenia vplyvu dioxínov. Výskum týchto látok uskutočňuje aj Spoločné výskumné centrum v oblastiach:

- vypracovania faktorov emisií PCDD/F na podporu vykonávania monitorovania Štokholmského dohovoru o perzistentných organických znečisťujúcich látkach.
- hodnotenia obsahu dioxínu v mliečnom tuku ako vhodného ukazovateľa pre integrované monitorovanie životného prostredia/expozície.
- hodnoty PCDD/F a PCB v pôde ako funkcie metódy využívania pôdy.
- prieskumu špecifických znečisťujúcich látok vodného brehu na podporu rámcovej smernice o vode (WFD) – Dioxíny a furány v riekach Labe, Dunaj a ich prítokoch.
- určenia zdrojov vysokých hodnôt PCDD/F v ovzduší nových členských štátov. Podpora rozšírenia EÚ.
- správania PCDD/F a iných perzistentných organických znečisťujúcich látok na rozhraní vzduchu a vody.
- monitorovania hodnôt PCDD/F a iných perzistentných organických znečisťujúcich látok v atmosfére, na pevnine a v mori.

5. Závěry

Hlavný cieľ stratégie pre dioxíny, vytvorenie integrovaného prístupu na zníženie prítomnosti dioxínov, furánov a PCB v životnom prostredí, ako aj v krmivách a v potravinách sa do veľkej miery dosiahol. Za posledné dve desaťročia došlo k zníženiu priemyselných emisií týchto znečisťujúcich látok o približne 80 %. Očakáva sa, že zavedením revidovaných právnych predpisov týkajúcich sa priemyselných emisií sa tieto emisie ešte znížia.

Zvyšnými zdrojmi dioxínov, furánov a polychlórovaných bifenylov sú z veľkej časti malé priemyselné a nepriemyselné zdroje a zdá sa, že tie sa účinnejšie vyriešia opatreniami na vnútroštátnej/regionálnej a miestnej úrovni.

Určité oblasti, kde sa naďalej vyžaduje analýza, súvisia s lepším pochopením výskytu dioxínov v potravinách a krmivách a s pochopením druhotného uvoľnenia z pôd a vôd kontaminovaných oblastí.